

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Sžo/60/2015
Identifikačné číslo spisu: 1014200219
Dátum vydania rozhodnutia: 22.06.2017
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1014200219.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: E. F., bytom E. X, V., právne zastúpeného: Mgr. Andrej Maar, advokát so sídlom Dunajská 6, Bratislava, proti odporcovi: Mestská časť Bratislava - Staré Mesto, so sídlom Vajanského nábrežie 3, Bratislava, za účasti: 1./ K. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XX, V., 2./ Gregis, s.r.o., IČO: 36 788 848, so sídlom Halenárska 3, Trnave, 3./ Imbiz, s.r.o., IČO: 36 176 516, so sídlom Mlynská 39, Spišská Nová Ves, 4./ Tissi, s.r.o., IČO: 46 544 429, so sídlom Rovniakova 2, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. j.: 588253319/2013/DOD/Fej zo dňa 30.12.2013, o odvolaní odporcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Sp/14/2014-57 zo dňa 29.01.2015, jednohlasne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Sp/14/2014-57 zo dňa 29.01.2015 z r u š u j e a konanie z a s t a v u j e.

Žiaden z účastníkov n e m á p r á v o na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „krajský súd“ alebo „prvostupňový súd“) napadnutým uznesením č.k. 9Sp/14/2014-57 zo dňa 29.01.2015 uložil odporcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za konanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu č. j.: 588253319/2013/DOD/Fej zo dňa 30.12.2013 v sume 35 eur podľa položky č. 10 písm. e/ Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“).

Podľa krajského súdu navrhovateľ bol v konaní úspešný (viď. rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Sp/14/2014-50 zo dňa 17.10.2014, právoplatný dňa 31.12.2014), a preto s poukazom na ust. § 2 ods. 4 veta druhá zákona o súdnych poplatkoch nie je poplatníkom. Povinnosť zaplatiť súdny poplatok prešla na odporcu. I keď je tento obcou, v danej veci napadnuté rozhodnutie nie je rozhodnutím vo veci verejného a spoločensky prospešného záujmu vo všeobecnom význame týchto pojmov, teda sa na odporcu nevzťahuje jeho oslobodenie od platenia súdneho poplatku v zmysle ust. § 4 ods. 2 písm. b/ zákona o súdnych poplatkoch. Preto krajský súd zaviazal odporcu k zaplateniu súdneho poplatku v

prospech Krajského súdu v Bratislave, Záhradnícka 10, Bratislava, v lehote 10 dní od doručenia uznesenia.

Včas podaným odvolaním odporca napadol predmetné uznesenie krajského súdu z dôvodu, že krajský súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. V odôvodnení odvolania odporca uviedol, že subjekt územnej samosprávy je spôsobilý vystupovať ako subjekt verejnoprávnych vzťahov ako aj súkromnoprávnych vzťahov. Subjektom súkromnoprávnych vzťahov sa stáva na základe vlastnej vôle, subjektom verejnoprávnych vzťahov sa subjekt územnej samosprávy stáva napríklad pri uplatňovaní príslušnosti konať a rozhodovať v správnom konaní. Právnym predpisom priznaná príslušnosť správneho orgánu predstavuje nielen jeho oprávnenie vo veci konať a rozhodnúť, ale aj jeho povinnosť. V predmetnom preskúvanom správnom konaní mestská časť vystupovala ako správny orgán, vecne príslušný podľa § 5 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov v spojení s čl. 48 ods. 1 Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Obdo/27/02 zo dňa 24.10.2002, publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov SR č. 6/2013 pod č. 118/2003: „Obce sú oslobodené od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. b/ zákona o súdnych poplatkoch len v konaniach, ktorých predmetom sú vzťahy, ktoré vznikli pri plnení tých úloh obce, ktoré sú priamym zabezpečovaním verejných potrieb, alebo s ním bezprostredne súvisia. Konania, ktorých predmetom sú vzťahy, ktoré vznikli pri ostatnej činnosti obce, nie sú od poplatkov podľa uvedeného zákonného ustanovenia oslobodené.“ Pod touto ostatnou činnosťou obce je potrebné rozumieť vykonávanie vlastnej investičnej a podnikateľskej činnosti obce. V rámci ktorej vstupuje do rôznych záväzkových vzťahov a uplatňuje si majetkové práva obce. Práve tieto konania nemožno považovať za veci verejného a spoločensky prospešného záujmu. Ide teda o súkromnoprávne vzťahy, v ktorých obec vystupuje ako subjekt s rovnocenným právnym postavením oproti ostatným subjektom tohto vzťahu. Obec v správnom konaní vystupovala ako subjekt verejnoprávneho vzťahu, a nie vzťahu súkromnoprávneho. Predmetom súdneho konania bolo preskúvanie zákonnosti neprávoplatného rozhodnutia mestskej časti vydaného v správnom konaní, v ktorom konala a rozhodovala mestská časť pri uplatňovaní svojej vecnej príslušnosti, priamym zabezpečovaním verejných potrieb. Vzhľadom na uvedené navrhol odporca, aby odvolací súd uznesenie Krajského súdu v Bratislave č.k. 9Sp/14/2014 - 57 zo dňa 29.01. 2015 zrušil a konanie zastavil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“, „NS SR“ alebo „odvolací súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj ako „OSP“)) preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní odporcu (§ 212 ods. 1 OSP, § 246c ods. 1 veta prvá OSP) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP s poukazom na ust. § 250l ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie odporcu je dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1 a 2 OSP).

Podľa § 250l ods. 1 OSP, podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

Súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry uvedené v sadzobníku, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch (§ 1 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch).

Podľa § 2 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch poplatníkom je:

- a/ navrhovateľ poplatkového úkonu, ak je podľa sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu,
- b/ účastník zmiery uzavretého v zmierovacom konaní,

c/ obaja účastníci v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo jeden z nich podľa rozhodnutia súdu,
d/ dlžník v konkurznom alebo vyrovnacom konaní,
e/ dedič v konaní o dedičstve,
f/ oprávnený a povinný v exekučnom konaní.

Podľa § 2 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, ak je poplatník od poplatku oslobodený a súd jeho návrhu vyhovel, zaplatí podľa výsledku konania poplatok alebo jeho pomernú časť odporca, ak nie je tiež od poplatku oslobodený. Túto povinnosť však odporca nemá v konaní o rozvode manželstva, o neplatnosti manželstva alebo o určenie, či tu manželstvo je alebo nie je, ak súd tak rozhodne alebo ak uloží náhradu trov konania poplatníkovi.

Podľa § 2 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch v odvolacom konaní je poplatníkom ten, kto podal odvolanie, pri dovolaní ten, kto podal dovolanie. Poplatníkom je tiež ten, kto podal opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu a v konaní nebol úspešný.

Podľa § 4 ods. 2 písm. b/ zákona o súdnych poplatkoch od poplatku sú oslobodené obce a vyššie územné celky v konaní vo veciach verejného a spoločensky prospešného záujmu.

Podľa § 5 Občianskeho zákonníka, ak došlo k zrejmemu zásahu do pokojného stavu, možno sa domáhať ochrany na obci. Obec môže predbežne zásah zakázať alebo uložiť, aby bol obnovený predošlý stav. Tým nie je dotknuté právo domáhať sa ochrany na súde.

Podľa čl. 48 ods. 1 Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, mestská časť rozhoduje o predbežnom zákaze pri zrejmom zásahu do pokojného stavu alebo o uložení povinnosti obnoviť predošlý stav (poznámka pod čiarou k uvedenému ustanoveniu - § 5 Občianskeho zákonníka).

Z obsahu spisu najvyšší súd zistil, že Krajský súd v Bratislave rozsudkom č.k. 9Sp/14/2014-50 zo dňa 17.10.2014 vyhovel opravnému prostriedku navrhovateľa a rozhodnutie odporcu č.j.: 588253319/2013/DOD/Fej zo dňa 30.12.2013 zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/ OSP a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie. Odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 731,64 eura na účet jeho právneho zástupcu, do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Následne krajský súd uznesením č.k. 9Sp/14/2014-57 zo dňa 29.01.2015 uložil odporcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za konanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu č.j.: 588253319/2013/DOD/Fej zo dňa 30.12.2013 v sume 35 eur podľa položky č. 10 písm. e/ Sadzobníka súdnych poplatkov.

Z dikcie ustanovenia § 4 ods. 2 písm. b/ zákona o súdnych poplatkoch vyplýva, že obce sú oslobodené od platenia súdnych poplatkov vo veciach verejného a spoločensky prospešného záujmu, teda v konaniach, ktorých predmetom sú vzťahy, ktoré vznikli pri plnení tých úloh obce, ktoré sú priamym zabezpečením verejných potrieb, alebo s ním bezprostredne súvisia.

Verejný záujem možno označiť aj ako verejný prospech, verejné potreby, ohľady, alebo všeobecné dobro. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o obecnom zriadení") legálnu definíciu pojmu verejný a spoločensky prospešný záujem neupravuje. Ustanovenie § 4 ods. 3 cit. zákona obsahuje demonštratívnu úpravu úloh obce. Za jej základnú úlohu je možné označiť starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Všetka činnosť obce musí smerovať k plneniu týchto úloh.

Ukladanie súdnych poplatkov, ktoré samo osebe predstavuje zásah do práva účastníka na súdnu ochranu (na spravodlivý proces), sa môže realizovať iba v zákonom (na základe zákona) jasne a určite ustanovenom rozsahu a obsahu; potreba reštriktívneho výkladového prístupu v súvislosti s ukladaním povinnosti platiť súdny poplatok vyplýva už zo samotnej povahy ústavnej možnosti ukladať poplatky (čl. 59 ústavy) (nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 464/2010 zo dňa 10.02.2011).

Podľa konštantnej judikatúry súdov obce sú oslobodené od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. b/

zákona o súdnych poplatkoch len v konaniach, ktorých predmetom sú vzťahy, ktoré vznikli pri pnení tých úloh obce, ktoré sú priamym zabezpečením verejných potrieb alebo s ním bezprostredne súvisia. Konania, ktorých predmetom sú vzťahy ktoré vznikli pri ostatnej činnosti obce, nie sú oslobodené od poplatkov podľa uvedeného zákonného ustanovenia oslobodené (uznesenie NS SR sp.zn. 4Obdo/27/02 zo dňa 24.10.2002). Pod touto ostatnou činnosťou obce je potrebné rozumieť vykonávanie vlastnej investičnej a podnikateľskej činnosti obce. V rámci ktorej vstupuje do rôznych záväzkových vzťahov a uplatňuje si majetkové práva obce. Práve tieto konania nemožno považovať za veci verejného a spoločensky prospešného záujmu.

Štátna správa tvorí spolu so samosprávou verejnú správu. Verejná správa predstavuje správu verejných záležitostí, kt. sa realizuje ako prejav výkonnej moci v štáte. Ide predovšetkým o verejnú moc, ktorou nedisponuje len štát, ale aj ďalšie neštátne subjekty, vykonávajúce správu verejných záležitostí. Verejná moc má svoj základ v štátnej moci a prejavuje sa ako „decentralizovaná štátna moc“, jej subjekty spoločne so štátom zabezpečujú správu štátu ako verejnú správu. Verejnú správu treba odlišovať od súkromnej správy. Verejná správa - ako správa verejných záležitostí - je správou vo verejnom záujme a subjekty, ktoré ju vykonávajú, realizujú ju ako právom uloženú povinnosť, a to zo svojho právneho postavenia ako verejnoprávných subjektov. Súkromná správa spravuje len súkromné záležitosti, vykonávajú ju súkromné osoby, ktoré sledujú vlastné ciele. V danom prípade odporca konal a rozhodoval v rámci svojej príslušnosti a právomoci ako správny orgán v oblasti verejnej správy.

V predmetnom preskúmanom správnom konaní mestská časť vystupovala ako správny orgán, vecne príslušný podľa § 5 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov v spojení s čl. 48 ods. 1 Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Ochrana podľa § 5 je výnimkou zo všeobecne platnej zásady, že ochranu proti tomu, kto ohrozí alebo poruší právo, poskytuje zásadne súd. Právne postavenie obce (a mesta) upravuje zákon o obecnom zriadení. V ustanovení § 4 ods. 4 citovaného zákona je ustanovené, že ak zákon pri úprave pôsobnosti obce (mesta) neustanovuje, že ide o výkon prenesenej pôsobnosti štátnej správy, platí, že ide o výkon samosprávnej pôsobnosti obce (mesta). V súvislosti s ustanovením § 5 Občianskeho zákonníka zákon neustanovuje, že by išlo o výkon prenesenej pôsobnosti štátnej správy; preto platí, že ide o výkon samosprávnej pôsobnosti obce (mesta). Pre takéto konanie potom platí zákonná úprava ustanovenia § 27 ods. 2 zákona o obecnom zriadení, podľa ktorého na konanie, v ktorom o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb rozhoduje pri výkone samosprávy starosta (primátor), vzťahuje sa všeobecný predpis o správnom konaní (s odchýlkami uvedenými v zákone); o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu starostu (primátora) rozhoduje súd, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Z citovanej zákonnej úpravy vyplýva, že pri vydaní rozhodnutia podľa § 5 Občianskeho zákonníka ide o výkon samosprávnej pôsobnosti obce a o opravnom prostriedku proti nemu sa rozhoduje v súdnom preskúmanom konaní postupom podľa tretej hlavy piatej časti OSP (§ 250l a nasl.) (rozsudok NS SR sp.zn. 2Sžo/92/2008).

Právna ochrana podľa ustanovenia § 5 Občianskeho zákonníka je formulovaná ako predbežná a správny orgán pri jej poskytovaní nevytvára právny stav, ale stav pokojný. O právnom stave rozhoduje súd. Úlohou správneho orgánu je urýchlené poskytnutie ochrany pred zásahom do posledného pokojného faktického stavu, zabezpečiť verejný poriadok a kľud. Právnym predpisom priznaná právomoc správneho orgánu predstavuje nielen jeho oprávnenie vo veci konať a rozhodnúť, ale aj jeho povinnosť.

Veci verejného záujmu sú i predmetom výkonu územnej samosprávy. Obec v správnom konaní rozhodovala v rámci svojej samosprávnej pôsobnosti avšak vo verejnom záujme, v záujme udržania pokojného stavu, verejného poriadku a kľudu, teda konala ako kompetentný orgán v rámci svojej právomoci a subjekt verejnoprávneho vzťahu, a nie vzťahu súkromnoprávneho. Predmetom súdneho konania bolo preskúmanie zákonnosti neprávoplatného rozhodnutia mestskej časti vydaného v správnom konaní, v ktorom konala a rozhodovala mestská časť pri uplatňovaní svojej vecnej príslušnosti, priamym zabezpečením verejných potrieb (udržanie pokojného stavu, verejného poriadku a kľudu).

Z uvedeného vyplýva, že súd prvého stupňa nepostupoval správne a v súlade so zákonom o súdnych poplatkoch, keď odporcovi vyrubil poplatok podľa položky 10 písm. e/ Sadzobníka súdnych poplatkov vo výške 35 eur za konanie o opravnom prostriedku s odôvodnením, že na odporcu sa ust. § 4 ods. 2 písm. b/ zákona o súdnych poplatkoch nevzťahuje, nakoľko odporca konal vo veci verejného záujmu a obec (resp. mesto) je v konaní vo veci verejného a spoločensky prospešného záujmu od platenia súdnych poplatkov oslobodená, preto najvyšší súd napadnuté uznesenie zrušil a konanie zastavil (§ 221 ods. 1 písm. i/ OSP v spojení s § 221 ods. 2 OSP s poukazom na § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 146 ods. 1 písm. c/ OSP v spojení s § 224 ods. 1 a § 246c ods. 1 veta prvá OSP tak, že žiadnemu účastníkovi ich náhradu nepriznal, pretože konanie bolo zastavené.

Odvolací súd v odvolacom konaní postupoval podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol zrušený zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (§ 473), ktorý nadobudol účinnosť dňa 01.07.2016.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, ktorý v § 491 ods. 1 ustanovil, že ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa § 492 ods. 1 Správneho súdneho poriadku konanie podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s vyššie uvedenými prechodnými ustanoveniami odvolací súd v predmetnej veci postupoval podľa doterajšieho predpisu, Občianskeho súdneho poriadku.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok n i e j e prípustný.